

Armoede: een band om de arm en gemerkte penningen

Religie en armenzorg

Museum Hoeksche Waard bestaat 50 jaar. Dit wordt gevierd van maart 2018 tot maart 2019. In de expositie '4000 jaar Hoeksche Waard' in boerderij Oost Leeuwenstein in Heineoord, wordt de bezoeker meegenomen langs 50 onderwerpen, die samen de geschiedenis van de Hoeksche Waard vertellen. Zij zijn het onderwerp van een wekelijkse column, deze week over de armen- en wezenzorg.

'Een stuk roode baai ter breedte van een halve duim en ter lengte van vier duimen', verplicht en zichtbaar te dragen op de linkerarm, als merkteken van armoede. Het staat er echt, in de Notificatie van het Oud-Beijerlandse gemeentebestuur van 1807. De kerk was het ermee eens. De mensen leefden op dat moment onder Franse overheersing en de armoede was groot. Ja, je kon steun krijgen, maar je moest wel ergens tegen kunnen. Het steekwoord was: controle.

Ondersteuning aan armen kwam al voor in de middeleeuwen. De kerk spoorde gelovigen aan om, uit plichtsbef, geld te schenken. Door de Reformatie ontstonden meerdere kerkgenootschappen en ze deden allemaal aan armenhulp voor hun eigen behoeftige geloofsgenoten.

In ruil voor steun droegen ze de armen op zich te gedragen als keurige christenen en elke zondag naar de kerk te gaan. Bij verzuim zonder geldige reden verviel de ondersteuning voor de daaropvolgende week, zo lezen we in het Actenboek van de protestant-

SOCIALE WETGEVING PAS IN 20STE EEUW BESCHIKBAAR

se kerk in Oud-Beijerland uit 1760. Vijftien jaar later werd een nieuwe controlemethode ingevoerd: de bedeeden kregen een gemerkte penning, die zij 's zondags in het collectezakje moesten doen. Ze kregen die weer terug bij de volgende uitbetaling. Maar ook dit was geen waterdicht systeem, want vier jaar later moesten de diakenen turven

Weeshuis aan de Grimhoek te Oud-Beijerland

wie aanwezig waren. Was je zonder geldige reden afwezig, dan werd er tien cent of een brood op de wekelijkse uitkering ingehouden. Het was niet de bedoeling dat je van de steun kon leven. Die was juist bedoeld als aanvulling op andere bronnen van inkomsten. Veel armen wa-

ren daarom ook afhankelijk van de gunst van familie en vrienden. Armen die niets van een kerk kregen, werden geholpen door schout en schepenen. Controle hierop was gelijk een geschikte manier om de orde te handhaven. Maar de bestuurlijke autoriteiten richtten zich meer op

tegemoetkoming aan hulpbehoevende kinderen, vindingen en wezen die in de weeshuizen moesten worden opgenomen. Voorts hielden zij toezicht op de voorraad graan, op het uitdelen van brood aan de armen en waren verantwoordelijk voor het financiële beheer. Sociale

wetgeving voor iedereen en ondersteuning voor wie het nodig heeft. Dat zou nog tot ver in de 20ste eeuw duren voordat dit voor iedereen beschikbaar is. Kijk voor Informatie en evenementen museum op

 www.museumhw.nl